

Husmødre i oprør

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 370

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

Astrid Elkjær Sørensen

Husmødre i oprør. 1947

100 danmarkshistorier. Aarhus Universitetsforlag 2025. 100 sider. 129,95 kr.

Af Claus Møller Jørgensen

Astrid Elkjær Sørensens bidrag til serien 100 danmarkshistorier handler om de kvinder, der talte husmødrenes sag efter Anden Verdenskrig. At fortællingen knyttes til året 1947, skyldes at 10.000 københavnske husmødre gik på gaden det år, for at udtrykke deres utilfredshed med de vilkår, de blev budt med vedvarende rationering og smalhals. Demonstrationen var organiseret af hovedstadens husmoderforeninger. Tiden som samfundsgruppe uden stemme var forbi. Husmødrenes særlige problemer og den kønsbaserede forskelsbehandlings vedvarende udtryk blev nu bragt frem i offentligheden og sat på den politiske dagsorden.

De stemmer læseren præsenteres for, kommer fra Dansk Kvindesamfund, formand for Dansk Kvinders Nationalråd, Bodil Begtrup, og formanden for Husmødrenes Forbrugerråd, Lis Groes, der senere blev cigarrygende handelsminister med ni børn, og som om nogen repræsenterede den politisk engagerede husmor. Udenomsparlamentarisk have kvindebevægelsen rimelig succes. Straks sværere var det at trænge igennem den mandsdominerede politiske verden. 10 % af folketingets medlemmer var kvinder i slutningen af perioden omkring 1970. Og det var de privilegerede kvinder, dem der havde en mand med penge, som også tog fra med det huslige, der var det lag, de aktive kvinder blev rekrutteret fra.

Der er tale om husmorens guldalder. 1940 var 40 % af de gifte kvinder registreret som sådan som eneste erhverv. Statistisk set toppede andelen af registrerede husmødre i 1960, hvor tre ud af fire gifte kvinder var registreret uden andet erhverv. Den begyndende afvikling af den gifte kvindes afhængighed af sin mand, som var begyndt i 1920'erne, gik kun trægt frem i denne periode, symboliseret ved at gifte kvinder først fik selvstændig selvangivelse i 1970. Indtil da havde kvinden været en underrubrik af sin mands. Slående er det også, at de argumenter som blev givet for at kvinder kunne få stemmeret i 1915, stadig var i omløb. Kvinder og kvindelige politikere havde særlige kompetencer, som hang sammen med deres naturlige anlæg for omsorg, som kunne komplettere

mændenes kolde hjerner. I det hele taget var manden ikke tænkt med, når familie og børnepasning var på tale, hvilket også gjorde det svært for kvinder at gøre politisk karriere.

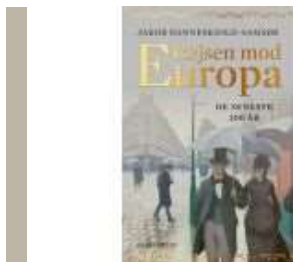
I 1960erne skulle husmordreømmen ofte udledes i parcelhuse i de hastigt voksende forstæder med det rationelt drevne hushold. Rationalisering af husmoren blev omsat i leksika og husholdningsapparater, som dog ikke gjorde livet lettere, men bare hævede kravene til renhed og pletfrit børnetøj. Selvom parcelhusmoren fik sig en sød mand med fast job og god løn, garanterede det ikke, at lykken var gjort for hende. Det var ikke nødvendigvis lykken at bruge sin dag og sine evner på rengøring og pudning af barnenæser, som det blev formulering af tre forstadshusmødre i slutningen af 1960erne med en større debat til følge.

Rødstrømpebevægelsen holdt sit indtog i København i foråret 1970 blandt unge universitetsstuderende, der tog afstand fra mandssamfundet. Rødstrømpebevægelsen fik ret hurtigt landsdækkende organisering, og blev en udfordring for de mere forsigtige kvindeorganisationer af ældre dato. Husmoderrollen var ikke længere idealet, snarere det modsatte. Det er så det, man reagerer imod for tiden. Eller nogen gør, og søger et liv med surdej og strikketøj, mens andre kaster sig ind i karriere eller i klimakampen som klimafeminister.

Man kan sige, at bogen gør, hvad den skal, når den giver lyst til at få mere at vide. Jeg kunne fx godt have tænkt mig at høre mere om, hvordan husmødre på land og i by, i middelklasse og blandt arbejdere opfattede sig selv, deres hverdag og deres livssituation. Før 1970: Arbejderkvinder som var nødt til at gå på arbejde, mens børnene, som det pointeres flere gange, var bundet til radiatoren, hvad tænkte de om livet, om middelklassens kvinders vilkår i forhold til deres egne og de ulige vilkår for kvinder og mænd? Det er selvfølgelig for meget at forlange af en bog på 100 små sider, men det er så at sige dens egen skyld. Den giver et overblik over de problemfelter, som optog kvindebevægelsen i perioden med en fin perspektivering til de problemer, som sættes på dagsordenen i dag.

[Historie-online.dk, den 2. april 2025]

SE RELATEREDE ARTIKLER

**REJSEN MOD EUROPA - DE
SENESTE 200 ÅR**

PIRATER I ÆTEREN

**KAMPEN OM
CENTRALEUROPA**

Henrettelser af Fredericia-modstandsfolk